

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים, כ"ח אלול, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. אודות פרשת נצבים כותב רבינו הזקן בלקוטי תורה¹:
 "הנה פרשה זו קורין לעולם קודם ר"ה, ומרומז במלת היום דקאי על ר"ה, כי זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון², שכל ניצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון ביום זה עד לפני הוי' כו"³.
 וענין זה מתחיל כבר בשבת שלפני ר"ה, ש"מיני מתברכין כולהו יומין³, ור"ה בכללם — שכבר אז הנה "אתם נצבים גו' לפני הוי' גו"⁴.
 ומפרש רש"י: "אתם נצבים (היום)", "מלמד שכינסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית".

ב. ובהקדמה:

כיון ש"פותחין בכבוד (ענין?) אכסניא⁵, היינו, שצריך לדבר בכבוד אכסניא, ויתירה מזה, שהפתיחה צריכה להיות בענין זה, לכן, אע"פ שהסדר בשבתות השנה הוא שמתחילים עם פירוש רש"י בפרשת השבוע, הרי ענין זה גופא יכול להיות בכמה אופנים, כך, שיכולים לקשר את הביאור בפירוש רש"י עם "כבוד אכסניא".

ובכן: המדובר הוא אודות אלו שכתתו רגליהם* לבוא ממקומות רחוקים בגשם (אבל קרובים ברוח), מבלי להתחשב עם טלטול הדרך שזהו דבר קשה ביותר⁶, ובפרט שהטלטול קשור גם עם הוצאות — הן הוצאות הזמן, הן הוצאות כפשוטם, והן הוצאות ביחס לטרחת הגוף. ולהעיר:

יש ביניהם יהודים בעלי מס"נ, וכיון שהעבודה דמס"נ היא למעלה מסדר ולמעלה מענין ההשתלשלות שבאדם, הרי גם למעלה היא מגעת בבחי' שלמעלה מסדר השתלשלות — "לפני הוי"⁷.

(* להעיר, שהדרשה הראשונה בכרכות שם היא — בשבח "תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה". וראה חדא"ג מהרש"א שם.

1 ריש פרשתנו (מד, א).
 2 נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).
 3 זח"ב סג, ב. פח, א.
 4 ריש פרשתנו.
 5 ראה ברכות סג, ב.
 6 ראה כתובות כח, א. וש"נ.
 7 ראה לקו"ת אחרי כו, סע"ג ואילך.
 8 ובכ"מ.

ולכאורה, כיון שמדובר אודות בחי' שלמעלה מהשתלשלות, ששם אין הגבלות המקום — לשם מה הוצרכו לכתת רגליהם כו'?

אך הענין הוא — שכיון שצריכים להמשיך מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך ושואב מימך", וצריכים לפעול שמבחי' "לפני הוי'" יומשך גם למטה ובגילוי, לכן צריך הדבר להתבטא גם בענין המקום.

ובכן: התכלית שבשבילה כתתו את רגליהם כו' כדי להתאחד כולם ביחד כו' — מרומזת בפירוש רש"י ריש פרשתנו, שבו נתבארה התכלית שבשבילה כינס משה את כל בני".

ג. ובהקדים גודל המעלה של כינוס בני" — כמ"ש רבינו הזקן בתניא⁸: "שמעתי מרבתי כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשריא עליהו (כמארז"ל⁹ "אכל בי עשרה שכינתא שריא", וכמשנ"ת פעם¹⁰ המעלה דעשרה מישראל, שמספר זה כולל את כל כלל ישראל, שלכן במעמד דעשרה מישראל הרי זה פרהסיא הכי גדולה), עד שהי' מתבטל ממציאותו לגמרי".

כאשר לומדים בפשטות, הנה הסיבה לכך שהעשרה מישראל עצמם אינם מתבטלים ממציאותם, היא, מפני שבהיותם נשמות בגופים, אינם מרגישים את השראת השכינה.

אבל עפ"ז יוקשה: בנוגע לצדיקים, ובפרט נשיאי ישראל — הרי בודאי הרגישו את השראת השכינה, ואעפ"כ לא נתבטלו ממציאותם?!

ועכצ"ל, שבנ"י הם במדריגה נעלית יותר מאשר מלאכים, ומצד גודל מעלתם, יש ביכלתם לסבול את האור, מבלי להתבטל ממציאותם.

וע"ד הידוע בענין נבואת משה רבינו, שאף שהיתה במדריגה נעלית יותר מאשר אצל שאר הנביאים, וכמארז"ל¹¹ שנבואת משה היתה באספקלריא המאירה, אעפ"כ, הי' "עומד על עמדו כו"¹², ולא כמו שאר הנביאים ש"יראים ונבהלים ומתמוגגין"¹², כיון שלא היו יכולים לסבול אפילו גילוי הנבואה במדריגה תחתונה יותר.

ועד"ז מצינו¹³ חילוק בין רבינו הזקן לשאר תלמידי המגיד, שאצל

(12) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו. וראה גם פיהמ"ש להרמב"ם לסנהדרין בהקדמה לפ' חלק היסוד הו'. מו"נ ח"ב פל"ח-ט.
(13) ראה סה"ש תורת שלום ע' 82. תרצ"ז

ע' 195.

(8) אגה"ק סכ"ג.
(9) סנהדרין לט, א.
(10) ראה תו"מ חל"א ע' 113. וש"נ.
(11) יבמות מט, ב.

שאר התלמידים היתה תנועה של התפעלות כו', מפני שלא היו יכולים להכיל ולקלוט ("נעמען") את תורת המגיד, משא"כ רבינו הזקן, הנה עוד בהיותו תלמיד אצל המגיד, קודם נשיאותו, הי' כבר בכחו לקבל התורה כו'.

ואף שלא שייך להידמות ח"ו לרבינו הזקן, ובלשונו¹⁴: "מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג אפילו חלק אחד מני אלף כו'", ובפרט ע"פ דברי הצ"צ,

— ששנה זו היא שנת המאה להסתלקותו (והרי הסתלקות ענינה המשכה, אלא שזוהי המשכת אור נעלה שמצד עצמו הוא בבחי' הסתלקות, וכהלשון¹⁵ "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין", שהו"ע המשכת אור שבבחי' אסתלק¹⁶), וערב ר"ה הוא יום הולדתו —

שכותב בתשובה בנגלה דתורה¹⁷ בנוגע לעצמו ביחס לרבינו הזקן, "כשם שבין קדשי קדשים לחולי חולין¹⁸ כך גבהו דרכיו מדרכנו", ואם הדברים אמורים בנוגע להצ"צ בעת נשיאותו, הרי עאכו"כ בנוגע לאלו שהם רק הולכים בעקבותיו של הצ"צ,

הרי גם בנוגע למשה רבינו אומר רבינו הזקן¹⁴, שלהיותו "רעיא מהימנא", הנה "אפס קצהו ושמץ מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל", ומזה מובן גם בנוגע לרבינו הזקן עצמו, שלהיותו "רועה נאמן", הרי בודאי ש"אפס קצהו ושמץ מנהו" מעניניו נתן גם לכל אחד מצאן מרעיתו.

ומכל זה מובן גודל המעלה דכינוס בניי — שכאשר מתאספים עשרה מישראל, אזי נעשית השראת השכינה במדריגה נעלית כ"כ, עד ש"אילו נמצא מלאך . . הי' מתבטל ממצויאותו לגמרי", ואעפ"כ יכולים בניי לקבל השראת השכינה במדריגה נעלית כזו, וכאמור, לא בגלל ההעלם שאינם מרגישים את האור, אלא גם לאחרי ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"¹⁹, יש בכחם לקבל ולקלוט בתוכם את האור.

ד. אמנם, למרות גודל המעלה בכינוס של עשרה מישראל, אומר

17) שו"ת יו"ד סס"ג, ח (נח, ד). וראה גם

תו"מ חל"ו ע' 21. חל"ח ע' 153.

18) ראה ירושלמי גיטין ספ"ו.

19) תבוא כט, ג.

14) תניא פמ"ד.

15) ראה תניא פכ"ז ולקו"ת ר"פ פקודי

(מזח"ב קכח, ב. וראה גם שם סז, ב. קפד,

א). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

16) תו"א שם.

רש"י, שלא זו היא התכלית; התכלית שבשבילה "כינסם משה" היא —
 "להכניסם בברית":

מבלי הבט על גודל המעלה דהשראת השכינה במעמד עשרה
 מישראל, אף שאינם מדברים בדברי תורה, ועאכו"כ כשמדברים בדברי
 תורה,

— כפי שהי' בשעה ש"כינסם משה", כמ"ש²⁰ "ויקרא משה אל
 כל ישראל", דכיון שענינו של משה הוא תורה, הרי בודאי שהכינוס של
 ישראל ע"י משה קשור עם דברי תורה,

ועד"ז בנוגע לכינוס זה הקשור עם "כבוד אכסניא", שנוסף על
 מעלת כינוס בני"י בכלל, הרי זה באופן שמתאספים יחדיו כדי לשמוע
 דברי תורה, ובפרט כפי שהונהג בשנים האחרונות, שישנם שיעורי לימוד
 בכל יום²¹, הן בנגלה והן בחסידות, בהלכות וענינים השייכים לימים
 אלו —

ונוסף לכך שכל הגילויים הנ"ל (הן השראת השכינה שמצד הכינוס
 כללל, והן תוספת גילוי האור שמצד לימוד התורה) הם באופן שיכולים
 לקבל ולהרגיש אותם, כיון ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים
 לשמוע" (והרי הפירוש ד"לשמוע" הוא לא רק שמיעה — "הערן", אלא
 גם הכרה והרגשה — "דערהערן"²²), כפי שנתגלה בעיקר ע"י תורת
 חב"ד, שזהו ג' הענינים שבכתוב²³: "לב לדעת" — דעת, "עינים לראות"
 — חכמה, כמאמר²⁴ "איזהו חכם הרואה כו'", ו"אזנים לשמוע" —
 בינה, כידוע²⁵ ששמיעה היא מלשון הבנה,

הנה לאחרי כל הנ"ל — אין זה עדיין התכלית;

תכלית הכינוס היא — "להכניסם בברית", היינו, להתקשר עם
 הקב"ה בעצמו — "לפני הוי'", שזהו"ע נעלה יותר גם מההתקשרות
 שע"י התורה.

וכידוע בענין תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל באורייתא
 ואורייתא בקוב"ה²⁶ — דלכאורה אינו מובן²⁷: כיון שיש רק ג' דברים,
 ישראל אורייתא וקוב"ה, הרי ישנם רק שני קשרים, ומהו ענין "תלת

301. וש"נ.

(20) שם, א.

(24) תמיד לב, א.

(21) ראה גם תו"מ ח"מ ריש ע' 345. וש"נ.

(25) ראה זח"ג קלח, ב.

(22) ראה סה"ש תש"ח ע' 225. וש"נ.

(26) זח"ג עג, א.

(23) ראה גם שיחת ש"פ נצו"י, כ"ח אלול

(27) סה"מ תרנ"ז ס"ע כח ואילך.

(תו"מ חל"ז ס"ע 243). לעיל ע'

קשרין? וא' הביאורים בזה²⁸ — שמלבד שני הקשרים, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה, ישנו קשר שלישי — הקשר של ישראל וקוב"ה שלא ע"י התורה.

כלומר: בתחילה צ"ל ההתקשרות שע"י התורה — ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה, שאורייתא היא המקשרת את ישראל להקב"ה; אבל לאחרי כן נפעל ענין נעלה יותר — ההתקשרות של ישראל בקוב"ה, שבדרגה זו לא צריכים בני"ל לקבל מהתורה, אלא אדרבה, ישראל הם משפיעים בתורה, כמבואר בלקו"ת בכ"מ²⁹ בנוגע לדוד שהי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה³⁰, ועד"ז יש בכל אחד מישראל הענין דלימוד התורה לשמה, לשם התורה, שע"י לימודו ה"ה משפיע בתורה.

וזוהי גם השייכות ד"אתם נצבים היום גו' לעברך בברית" עם ראש השנה, כיון שבר"ה ישנו הענין ד"יבחר לנו את נחלתנו"³¹, שזהו"ע בחירת העצמות בישראל, שהיא בחירה שלמעלה מהתורה, כידוע ומבואר בכ"מ³².

ה. ויהי רצון שכל אלו שהגיעו לכאן, "יקחו" את כל הענינים שנפעלים ע"י הכינוס, ועד לתכלית הענין: "לעברך בברית" — בפנימיות, ובאופן שימשיכו זאת על כל השנה כולה, ועי"ז תומשך להם שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך להם, בבני חיי ומזוני רויחי.

* * *

ו. הביאור בפירוש רש"י — שמטרת כינוס בני"ל בס"פ תבוא ("ויקרא משה אל כל ישראל") היא (לא כדי לשמוע את דברי משה: "אתם ראיתם גו' ושמרתם גו'", אלא) "לפני הקב"ה . . להכניסם בברית", ולכן הי' זה "לפני מותו", כיון שהברית שבפרשתנו נוגע בעיקר לאחרי שעברו את הירדן (ומ"ש "אתם ראיתם וגו'", הי"ז כמו מאמר המוסגר, בתור הכנה והקדמה. ועפ"ז יתורץ: (א) השייכות גם לטפכם, (ב) שקודם כריתת ברית יש צורך בהכנה מסויימת).

(28) ראה תו"מ חל"ז ע' 55. וש"נ.

(29) שמיני יח, ב. יט, ד. שלח מז, רע"ג. (קצו).

(30) תהלים מז, ה. נא, סע"א. מטות פז, רע"ד.

(31) תהלים מז, ה. (32) ראה לקו"ש ח"ט ע' 264. וש"נ.

אבל עפ"ז אינו מובן: למה נאמר הלשון "נצבים" (שמורה על גדלות ותוקף, היפך תנועת ההכנעה והביטול שנדרשת בשביל כריתת ברית), ולא עומדים?

ולכן מוסיף רש"י: "ומדרש אגדה, למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות כו', התחיל משה לפייסם, אתם נצבים היום כו', והרי אתם קיימים לפניו כו'"; ועפ"ז משתנה גם פירוש "היום" — (לא "ביום מותו", שהרי דברי הפיוס נאמרו בסמיכות לתוכחה*, ובודאי לא המתין עם התוכחה עד יום מותו, שאז ברכם, אלא) "כיום הזה שהוא קיים כו'"; וכיון שהפיוס צ"ל בהמשך לתוכחה, מוסיף: "ואף הפרשה שלמעלה מזו פיוסין הם, אתם ראיתם את כל וגו'".

אבל גם לפירוש זה קשה: (א) עפ"ז הוצרך הכתוב להקדים "אתם נצבים", שזהו עיקר הפיוס, ש"לא עשה אתכם כלי", והרי אתם קיימים לפניו כו', והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם", (ב) מדוע השתתפו גם "טפכם", שאינם מבינים התוכחה, ובמילא אינם זקוקים לפיוס?

ולכן מוסיף רש"י: "ד"א, אתם נצבים, לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס, ממשה ליהושע, לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרום כו'", ועפ"ז: פ"י "היום" הוא ביום מותו; זירוז זה הוצרך להיות סמוך למיתתו, שאז יוצאים מפרנס לפרנס; ושייך גם לטף.

אלא שעפ"ז — הי' משה צריך לומר זאת לאחר פ' וילך, סמוך למיתתו ממש. וגם: "אתם נצבים" הו"ע בפ"ע, ואינו שייך ל"ויקרא משה גו'" דס"פ תבוא. ולכן, פ"י הב', עם היותו מדרש אגדה, ה"ה קרוב יותר לפשש"מ מפירוש הג', כיון ש"אתם נצבים" הוא (לא רק בהמשך, אלא) תכלית ומטרת הכינוס — כדי לפייסן, כבפשש"מ, שתכלית ומטרת הכינוס היא בפרשתנו: "להכניסם בברית"³⁴ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ט ע' 258 ואילך.

* * *

* ואף שנתבאר כמ"פ³³ שהפירוש "למה נסמכה כו'" הוא בתורה, אבל לאו דוקא שנסמכה בזמן — הרי מפורש הלשון ברש"י "לפי ששמעו כו' הוריקו פניהם כו' התחיל משה לפייסם", דזה מכריח דנסמכה בזמן.

וש"ג) שכל הפירושים שבפסוק אחד קשורים זב"ז, כדמוכח מדברי הגמרא (גדה סא, ב) בפירוש "שעטנז", דכיון שכל ג' הענינים "שוע טווי ונוז" נאמרו בתיבה אחת, לכן

33) ראה שיחת ש"פ שלח בתחלתה (לעיל ע' 31). וש"נ.

34) נתבאר גם הקשר של כל ג' הפירושים (כמדובר כמ"פ (ראה תו"מ חמ"א ע' 297).

ז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אתם נצבים היום גו'.

* * *

ח. כאן המקום להזכיר עוה"פ אודות המדובר בהתוועדות קודמת³⁵, ע"ד ההצעה שכל אחד יתן סכום של מאה מטבעות, בתור השתתפות בהדפסת ספרי ומאמרי הצמח-צדק, בקשר עם שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו, לא יאוחר מערב ר"ה, יום הולדתו של הצ"צ.

ובכן: יש כאלו שכבר נתנו, ובאופן של זריזות (וכפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק³⁶ גודל מעלת הזריזות, ש"זריזותי" דאברהם אבינו ע"ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם"); אבל יש גם כאלו שעדיין לא נתנו, ולכן יש לעוררם שיעשו זאת בהקדם האפשרי, כיון שמחר הוא יום ערב ר"ה, יום ההולדת של הצ"צ.

זאת ועוד:

ידוע שביום הולדתו של הצ"צ, ערב ר"ה שנת תק"ן, התחיל רבינו הזקן לומר דרושים ארוכים, החל מהדרוש משביעין אותו שאמר בר"ה, שתוכנו הוא ג' פרקים הראשונים של ספר התניא (כלשונם או שלא כלשונם), כמסופר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר (ובודאי יש כאלו שיש להם העתקה משיחה זו)³⁷.

ובהתאם לכך, כדאי ונכון, שבמשך היום דערב ר"ה, יום הולדתו של הצ"צ, ילמדו ג' פרקים הראשונים של ספר התניא (בכתב או בעל-פה).

ישראל שבכל דור ודור — אתפשטותא דמשה שבכל דרא (תקו"ז תס"ט) — מקשרים את בני ומעלים אותם "לפני הוי"ו", שלהיותו עצם הטוב, ה"ה כולל כל מיני טוב, גם טוב גשמי, וממנו נמשכים לבני כל ההשפעות בכל מיני טוב, טוב הנראה והנגלה — שנה טובה ומתוקה לכל אחד ואחת מישראל, בכל המצטרך להם, בבני חיי ומזוני ריחי.

(35) שיחת ש"פ ראה, אדר"ח אלול ס"א (לעיל ע' 268 ואילך).

(36) סכ"א.

(37) ראה שיחת ח"י אלול תש"ג ס"ג (סה"ש תש"ג ס"ע 154). אג"ק שלו ח"ד ע' עדר (נעתק ב"היום יום" ו אד"ש). וראה גם לקו"ש ח"ט ס"ע 248 ואילך. תו"מ סה"מ תשרי ע' יח.

האיסור דשעטנו הוא דוקא בשוע טווי ונוו יחדיו) — שתכלית כל הענינים היא "להכניסם בבית" (פי' הא'); אבל בני טוענים שלא די בקשר העצמי עם הקב"ה, אלא יש צורך שיומשך גם בגלוי, ולא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות — ולכן "התחיל משה לפייסם כו" (פי' הב'), היינו, שמה, הממוצע המחבר, פועל ש"קיימין לפניו וכו"; ועדיין טוענים בני שרוצים לראותו בעיני בשר — ועז"נ "אתם נצבים גו", ש"יוצאין מפרנס לפרנס כו" (פי' הג'), והיינו, שבכל דור ודור ישנו ה"שופט אשר יהי בימים ההם" (פי' שופטים יז, ט), וכמדובר כמ"פ (ראה תו"מ חלו"ו ע' 62. וש"נ) בנוגע לנשיאי ישראל, שבענין זה אין נפק"מ כו', והכל ענין אחד, כך, שנשיאי

ויה"ר שע"י לימוד והפצת תורתו של הצ"צ יתוסף יותר בענין השלום — שהרי "הימים האלה נזכרים ונעשים"³⁸, וידוע³⁹ שבזמנו של הצ"צ נעשה שלום בין חסידים ומתנגדים, כיון שהמתנגדים נוכחו לדעת שאצל חסידים לומדים ויודעים היטב לא רק פנימיות התורה, אלא גם נגלה דתורה.

ט. כאן המקום לעורר גם שכיון שהשנה הבאה היא שנת השמיטה, יש לערוך "פרוזבול" — ע"פ דברי רבינו הזקן בשו"ע⁴⁰ ש"זמן הפרוזבול הוא לכתחלה בסוף הששית, לפני ראש השנה של שביעית, שאף ששביעית אינה משמטת אלא בסופה⁴¹. . יש אומרים שמשנכנסה שנת השביעית אסור לתבוע חוב, שנאמר⁴² לא יגוש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה לה', מיד שקרא שמטה לה', לא יגוש כו".

ובודאי יפרסמו זאת (עוד ביום השבת, באופן האפשרי, ובעיקר) לאחר השבת בכל מקום ומקום.

והרי ידוע גודל השכר של שמירת שביעית⁴³ — הן שמיטת קרקע והן שמיטת כספים, כדברי הגמרא⁴⁴: "וזה דבר השמיטה שמוט⁴², בשתי שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמיטת קרקע, ואחת שמיטת כספים", והרי "שמיטת⁴⁵ כספים בשביעית נוהגת בזמן הזה מדברי סופרים בארץ ובחוץ לארץ"⁴⁶.

* * *

י. הביאור בפירוש רש"י בסוף פרשתנו, "ובחרת בחיים", "אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלת, ומעמידו על חלק היפה, ואומר לו, את זה ברור לך, ועל זה נאמר⁴⁷ ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי, הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך" — שנוסף על מש"נ לפנ"ז⁴⁸ "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב", "אם תעשה טוב הרי לך חיים"⁴⁹, מוסיף הכתוב ומחדש: "ובחרת בחיים", "כאדם האומר לבנו כו", שכיון

43 ראה מדרש תהלים מזמור פה בתחלתו.

44 קידושין לח, ב.

45 שו"ע אדה"ז שם סל"ה.

46 חסר הסיום (המו"ל).

47 תהלים טז, ה.

48 ל, טו.

49 פרש"י עה"פ.

38 אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

39 ראה גם תו"מ חל"ו ע' 314. וש"נ.

40 חו"מ הל' הלואה סל"ו.

41 ערכין כח, ב.

42 פ' ראה טו, ב.

שבהשקפה ראשונה לא רואים איזה הוא החלק היפה, הנה גם לאחרי ש"מעמידו על חלק היפה", יש צורך בזירוז מיוחד, לסמוך על הקב"ה ולבחור בחלק החיים. אך כיון שבעיני בשר רואים לפעמים להיפך — ממשיך רש"י "ועז"נ אתה תומיך גורלי, הנחת ידי על גורל הטוב כו", שגם בעיני בשר יראה (מזמן לזמן) שע"י עשיית טוב זוכים לחיים כפשוטם — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁵⁰ בלקו"ש שם ע' 274 ואילך.

